

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Závěrečná zpráva

Název kurzu: CLIL – CONTENT AND LANGUAGE INTEGRATED LEARNING

(1 WEEK COURSE FOR TEACHERS WHO TEACH SCIENCE OR MATHS OR TECHNICAL SUBJECTS “BILINGUALLY” IN ENGLISH AT SECONDARY LEVEL)

Jméno účastníka: RNDr. Blanka Suriaková

Místo konání: Portsmouth, Velká Británie

Datum: 24. 6.–28. 6. 2019

Cíl kurzu:

- Týdenní kurz pro učitele, kteří učí matematiku, popř. přírodní vědy nebo technické předměty, aby mohli integrovat angličtinu do svých hodin, nebo kteří potenciálně učí na bilingvních školách.
- Observace- takto hostování- ve výuce matematiky na jednotlivých konkrétních školách s cílem seznámit se se systémem středního vzdělávání a školství v Anglii obecně, zejména se způsobem výuky matematiky na jednotlivých konkrétních středních školách, rozšířit si anglickou slovní zásobu nejen v odborném směru
- Druhotně rozvoj obecně komunikačních dovedností v běžném životě
- Seznámení se s částí britské historie

Obsah kurzu:

- teoretické základy metody výuky CLIL
- celodenní návštěvy školy /koleje včetně observace hodin matematiky
- vzdělávací návštěva historického centra města Portsmouth s prohlídkou (včetně průvodce) Lodi kapitána Nelsona, mořského muzea (návštěva vojenské podmořské ponorky z 2. světové války) a s výletem lodí na prohlídku jednotlivých částí přístavu z pohledu z moře včetně výkladu

Kromě teoretické části kurzu, která byla zaměřena na základní informace o výuce prostřednictvím metody CLIL, jsem opakovaně hostovala ve dvou státních středních školách: **The Petersfield School** a **Bourne Community College**. Sledovala jsem výuku matematiky u různých učitelů v různých třídách, a snažila se maximálně porozumět výkladu, ale i vysledovat způsob výuky či jeho pravidla. S pomocí své asistentky z jazykové agentury International Education a také díky kolegyni Polce, jež učila na The Petersfield School a žila v Anglii již 17 let, jsem si vysledované zkušenosti doplnila do ucelené podoby.

Střední školy anglického typu vzdělávají žáky ve věku 11- 16 let. Zajímavé a zcela nové pro mě bylo, že žáci se neznámkuje, pouze semestrálně píší ročníkový standardní souhrnný test. Jeho výsledky jsou finálně sdělovány rodičům, a počítají se do celkového statusu školy.

Školy jsou umístěny zpravidla na okraji obce, obsahují areál s více přízemními budovami, z nichž každá je přiřazena jednomu předmětu nebo jejich seskupení. Každý učitel má vlastní třídu a žáci k němu na hodiny docházejí. V této třídě mají žáci i své sešity, které se na začátku každé hodiny rozdávají. Standardní učebnici mají všechny ročníky stejnou, instalovanou přímo v učitelově počítači, z něhož učitel promítá. Žáci tedy do školy nenosí žádné pomůcky kromě základních psacích potřeb. I kružítka či lepidla se jim rozdávají a zase po hodině sbírají a zůstávají ve třídě. Část čelní stěny tvoří také bílá tabule na fixy, kam učitelé zapisují (píší běžně, svým nijak neupraveným psacím písmem.)

Vyučovací hodiny jsou 55 minutové. V tomto čase jsou započteny i veškeré úkony včetně rozdávání sešitů a jejich sbírání a úklid. Na začátku hodiny je na tabuli zapsáno datum a téma hodiny, což si žáci automaticky opisují.

Kromě toho ve škole **Bourne Community College** si vždy učitel vytýčil tři dovednosti - kroky, jež má žák na hodině získat, vysvětlil je a sepsal na tabuli, (1. I can..., 2. I can..., apod.). Ve škole **The Petersfield School** hodinu začínali standardně testem, který žáci dostali nakopírovaný, případně se jim promítal na tabuli. Po jeho skončení učitel zobrazil řešení a žáci si sami počítali body a následně je hlásili učiteli, zcela podle pravdy, včetně velmi neúspěšných výsledků a učitel si je někdy zaznamenal.

Učitelé následně vykládali látku dle promítané učebnice, popř. žákům rozdali nakopírované příklady, které až na pár případně ukázkových řešených učitelem na tabuli sloužily jen k samostatnému procvičení. Po výkladu měli žáci samostatně po celý zbytek hodiny sami počítat s tím, že mohli kdykoli zvednutím ruky požádat učitele o pomoc s dalším krokem, což opravdu někteří činili. Učitel přisedl k nim nebo procházel třídou a radil nebo vysvětloval. Někdy si žáci měli nakopírovaný pracovní list vlepít do sešitu. Žáci seděli na plastových židlích někdy dle přání učitele i ve skupinkách kolem stolu, jindy frontálně v lavicích.

Studentský den byl pokaždé stejný, žáci mají pouze 20 vyučovacích hodin týdně. První dvě hodiny nemají přestávku, po nich následuje 15 minutová pauza. Po dalších dvou hodinách následuje pro všechny společná obědová pauza, zpravidla hodinová. Poté následuje odpolední výuka a společný konec pracovní části dne.

Styl vedení vyučovacích hodin zřejmě určuje vedoucí učitel matematiky, protože byl ve všech třídách na téže škole prakticky identický (samozřejmě úměrně temperamentu a osobnosti učitele). Pedagogický sbor školy byl smíšený, dokonce na školách vyučovalo matematiku více mužů, což mi polská přítelkyně vysvětlila velmi dobrým finančním ohodnocením profese.

Na všech školách v Británii žáci nosí typizovanou školní uniformu se znakem konkrétní školy.

Během hodin (podle logiky jejího průběhu) žáci striktně nezachovávají ticho, snad s výjimkou části výkladu. Na druhou stranu je velmi zajímavé, že přestože všechny děti mají běžně mobily, ve škole pro ně ani nesáhnou do tašky, (a to dokonce zpravidla ani v pauzách), jak jim velí školní pravidla.

Velmi pěkná nástěnná výzdoba budovy matematiky především na Bourne Community College obsahuje v barvách zajímavě vyvedené základní matematické zákony, popř. představuje slavné matematické osobnosti, ale také pravidla chování žáků při výuce.

Závěr studia střední školy je spojen se státními výstupními závěrečnými testy dvou výběrových úrovní, jež tvoří jakousi obdobu naší maturity. A jejich výsledky žákům předznamenávají další volbu vzdělávání (1-2 letá college a popř. následně univerzita).

Inkluze

1% žáků navštěvuje tzv. „specializované školy“, kde pracují učitelé, kteří jsou vyškoleni k poskytování vhodné podpory žákům se speciálními potřebami.

Ostatní žáci s SPU navštěvují běžné školy, a to včetně těch s Downovým syndromem.

Podle mých zkušeností byli tito žáci spíše spojováni do společných tříd. U nich v naprosté tichosti seděli asistenti, z nichž mnozí pomáhali třeba najednou několika žákům sedícím kolem jednoho stolu.

Žáci, kteří měli postižení spektra, jež evokovalo hlučné projevy, ať už mluvení nebo třeba vyluzování zvuků např. tlučením tužky do lavice, překvapivě neměli asistenty, ti ostatní se ale chovali velmi nenápadně. Podle zákona měli tito žáci možnost samostatně odejít z hodiny 15 minut před jejím koncem, což hojně využívali spolu s případnými asistenty. Mimo lavici se při výuce nepohyboval nikdo. Velmi překvapivé bylo, že učitelka vůbec nereagovala na jakékoliv projevy žáků, a dál velmi nahlas a bez pauz velmi precizně a souvisle vykládala látku.

Přínos a nové poznatky k inspiraci

Bylo nesporně velmi zajímavé nejen zúčastnit se hodin matematiky vzhledem ke zkvalitnění anglické odborné slovní zásoby, ale také vnímat rozdíly v českém a britském způsobu vedení hodin.

- Učitelé vyučují standardně podle společné učebnice promítané z počítače.
- Tím, že žáci nejsou nijak přímo hodnoceni, se učitel věnuje výhradně výkladu a vysvětlování látky a odpadá mu sestavování testů a jejich opravy.
- Na škole učitelé nemusí mít vlastní kabinety, pouze místnost s technikou umožňující množení textů, jež je přístupná (s otevřenými dveřmi) po celé vyučování všem, tedy i žákům. Své “zázemí” mají učitelé ve svých učebnách, kam žáci o přestávkách nesmějí vstupovat.
- Nebyly určené žádné dozory na chodbách, což bylo i nemožné vzhledem ke stěhování žáků mezi budovami.
- Finanční ohodnocení učitele je takové, že pro dosažení určité životní úrovně případná manželka učitele nemusela být zaměstnaná. Plný úvazek učitele je 24 hodin týdně.
- Třídní učitel se denně ve společném vymezeném čase v rozvrhu věnuje své třídě
- Trénink příkladů, jejichž řešení vede k procvičování látky, je výhradně na žácích samých, jen na nich závisí, kolik jich ve škole ve vymezeném čase vypracuje.
- Neexistuje požadovaná domácí příprava, domácí úkoly (vzhledem k tomu, že veškeré materiály včetně sešitů nechávají žáci ve škole).
- Zpětná vazba se příliš neřeší, jedno ze základních pravidel uvedených na stěnách školy Bourne Community College zní: **“Za úroveň svého vzdělání odpovídá žák sám.”**
- Žáci ani učitelé nejevili známky přetíženosti či sníženého sebevědomí, každý znal své místo a svou pozici, a zcela přirozeně se podle toho choval.
- Důsledkem samozřejmě mj. je i poněkud nižší úroveň matematiky v odpovídajícím věku oproti ČR.

Závěr:

Učme se angličtinu a další cizí jazyky, poznávejme cizí země, jejich kulturu a v našem případě především školství. Rozvíjíme tím své obzory, můžeme se inspirovat a v mnohém poučit pro naši profesi. Ale zároveň jako národ Komenského budme hrdí na tradici a úroveň

našeho školství, máme k tomu opravdu důvod. A ctěme i náš mateřský jazyk, jeho obrovskou slovní zásobu, jemné nuance vyjadřování, i jeho možnosti.